

María Jesús Comellas Carbó,
Professora d'Orientació Pedagògica,
Universitat Autònoma de Barcelona.
Isabel Mercader Botella,
Alumne 3r. Cicle-UAB.

FINALITATS EDUCATIVES DE L'ESPORT EN L'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Resum

Davant el fet esportiu cal analitzar, des del vessant educatiu, els valors que s'hi poden trobar i la incidència que té en la nostra població.

Entre els valors destaquem aquells que fan referència als aspectes físics: domini corporal, fortalesa física i salut; aquells que es refereixen als aspectes psíquics: maduresa psicomotriu, valors morals, actituds (autocontrol, voluntat, disciplina, superació), i els relacionats amb els aspectes socials: participació, sociabilitat i sòcio-empatia.

Malgrat tots aquests valors i l'opinió positiva que té el nostre jovent respecte de la pràctica esportiva i els valors que se'n deriven, no hi ha coherència entre les seves idees i la seva actuació, especialment si es tracta del públic femení, com es pot veure en els resultats de l'estudi que s'ha realitzat. Cal, doncs, una intervenció educativa i uns criteris clars per tal d'orientar els nostres alumnes de secundària vers una formació i pràctica esportives, fonamentals per al seu desenvolupament harmònic.

Paraules clau: fet esportiu, intervenció educativa, adolescència, educació secundària, valors físics i psíquics, actituds, relació.

Estat de la qüestió

Emprendre el tema de la possible conveniència de practicar un esport, dels beneficis que pot aportar, especialment a la infantesa i la jo-

ventut, no presenta cap dificultat ni des del punt de vista teòric ni des del punt de vista de poder oferir uns arguments amb la finalitat d'arribar a convèncer els responsables d'aquest tipus d'intervenció donat que, de fet, sembla una situació de la qual l'evidència fa innecessària qualsevol dissertació.

També cal considerar la gran quantitat d'informació que s'ha generat al voltant d'aquest tema, ja sigui promoguda, en part, pels interessos comercials i, per tant, econòmics, com per les institucions, siguin públiques o privades, les quals han buscat una forma de donar respostes a la població durant el seu temps lliure i, en alguns casos, com a mitjà més o menys terapèutic de donar sortida a una potencialitat física d'una forma positiva i, fins i tot, valorada.

S'han de valorar com a positives les mesures institucionals canalitzades a equipar els nuclis de població amb instal·lacions, i també les iniciatives privades que possibiliten la pràctica esportiva o l'activitat física a les diferents edats, encara que no sempre les raons i les finalitats que han promogut aquestes iniciatives siguin clares o responguin, com a mínim, a la intenció de promoure unes activitats organitzades de forma seriosa.

Evidentment, amb tot això s'ha anat configurant el fet esportiu com una necessitat o una realitat; fins i tot, els mitjans de comunicació van ampliant el nombre d'emissions dedicades a l'esport i han augmentat la seva audiència.

Aquest fet esportiu s'ha acabat de potenciar amb campionats mundials de

qualsevol especialitat, amb una gran empena al nostre país gràcies a la realització de les Olimpíades, ja que sens dubte se'n parla com si es tractés d'una cosa pròpia.

Malgrat aquesta explosió d'informació i de recursos no veiem que els criteris a favor de l'esport es tradueixin en unes activitats i organitzacions per a tota la població infantil i juvenil (en el context educatiu) com hauria de passar, sinó més aviat sembla que responen a modes socials (musculació, estètica corporal, etc.), a finalitats mèdiques (artrosi, problemes de circulació, etc.) i/o a participacions lúdiques o competitives.

Per tant, no ens hem d'estranyar de la manera com es porta a terme la pràctica esportiva tant en l'àmbit escolar com extraescolar, ni l'actitud per part dels responsables que han d'estimular uns criteris educatius i realitzar unes orientacions als mateixos subjectes i a totes les institucions implicades com poden ser la família, l'escola i les institucions públiques o privades.

La causa d'això cal buscar-la en el fet que potser es parla més d'alta competició i elitisme que no pas de l'esport com a base de formació. En els campionats es veuen les persones que han aconseguit un nivell òptim de rendiment, en qualsevol país, i evidentment la majoria de la població sap que no solament no pot optar-hi, sinó que el grau de dedicació, habilitat i perfeccionament és tan elevat que solament els més ben dotats i els que disposin de recursos hi podran optar. En aquests casos es posa en evidència, al nostre

país, la falta de recursos oficials per a aquests temes.

No és aquest, però, el nostre enfocament, no parlem de l'esport com a professió o com a alta competició sinó de l'esport com a element educatiu.

El fet és clar, les escoles ofereixen en els seus *curricula* unes hores, de 2 a 6 setmanals, per a activitats esportives que, en la majoria dels casos, no arriben a traduir-se en una motivació en l'alumnat, ni en la pràctica d'un esport sinó més aviat en una activitat que, com l'anomenen els mateixos alumnes, és complementària, anecdòtica i poc transcendent, i ni tan sols arriba a implantar uns hàbits, ja que, com veurem en les anàlisis de les dades, solament un percentatge discret de la població masculina i un mínim percentatge de la població femenina participen d'aquest tipus d'activitat fora del context obligatori escolar.

Aquesta activitat esportiva està sota la responsabilitat, en les primeres edats, del mateix professor i, a partir d'un cert nivell, d'un professor especialista i responsable.

Per això volem considerar la necessitat que es plantegi no tan sols la realització d'algunes hores d'activitat física sinó una activitat esportiva d'una manera sistemàtica com a element bàsic de la formació de l'individu pel que pugui tenir de positiu en si mateix i per les repercussions en d'altres àmbits o aspectes de la seva globalitat, com per exemple actituds, relació amb altres, aprenentatges, motivació, autocontrol, etc. Per tot això volem insistir en la necessitat de comptar com a element bàsic amb l'esport.

En aquest cas, l'activitat esportiva no tractaria únicament de preparar l'individu per a competicions, ni de potenciar els més ben dotats en detriment dels menys hàbils sinó d'oferir per a tota la població, tant una formació física com unes tècniques i estratègies esportives en ac-

Solistka. KASAL, Ivo. Txecoslovàquia. Foto Sport

tivitats grupals i individuals, per tal de possibilitar la cooperació, l'acceptació de les potencialitats d'altres i la millora de les habilitats personals, per tal d'aconseguir, amb tot, un rendiment en esports de grup, per parelles o individuals.

Per aquesta raó, voldríem plantejar d'una forma sistemàtica els elements que considerem més rellevants i que són els que ens han guiat en el nostre treball, cosa que facilitarà la comprensió de les conclusions que es deriven de la investigació que hem realitzat.

Valors educatius de l'esport

Per fer una anàlisi dels valors que considerem que pot tenir l'esport com a element educatiu, volem fer referència, en primer lloc, als elements que són bàsics i inherents a qualsevol activitat esportiva. Entre aquests elements bàsics destaquem els aspectes físics i els psíquics.

Aspectes físics

Entenem per aspectes físics aquells que a partir de l'activitat esportiva

actuen en benefici del cos, tant en la seva funcionalitat com en la seva harmonia.

Entre els més rellevants destaquem:

Domini corporal: dinàmic i estàtic

Són nombrosos els autors que, des de diferents enfocaments, analitzen i defensen la necessitat d'un domini corporal pel fet de ser, el cos, l'interlocutor entre la personalitat i el medi que ens envolta.

Així, tant des del punt de vista psicoanalista, representat per Bettelheim (1972) i Spitz (1976) els quals demostren la necessitat del contacte corporal per possibilitar la implantació d'una afectivitat sana, com des de les teories de la comunicació, seguides per Fast (1977) i Davis (1976) els quals expliquen la importància de la comunicació gestual i corporal —encara que aquesta s'escapi de la consciència de l'individu—, passant per les teories mèdiques, especialment la medicina psicosomàtica i la psiquiatria, que constaten l'estreta relació que hi ha entre la personalitat i el cos (es poden donar disfuncions en un o altre aspecte quan hi ha algun problema, encara que aquest no sigui evi-

dent) (Doménech i Polaino, 1990), es considera l'activitat corporal imprescindible per a un desenvolupament harmònic de l'individu.

Per això, considerem que qualsevol intervenció que es faci de cara a potenciar alguns aspectes de l'individu, en aquest cas el domini corporal, actuarà en benefici de la seva globalitat i encara més en unes edats primerenques, en les quals encara no s'ha aconseguit una maduració i, per tant, els mecanismes de defensa i les possibilitats de compensació són escasses.

Fortalesa física: resistència, desenvolupament físic i potència

Aquests aspectes, sens dubte importants pel que representen en el procés evolutiu del cos, tant en els nois com en les noies, semblen poc tractats i se solen considerar més propis d'aquells que volen exercir en competicions o treballs durs que per a tota la població, com un element que permet disposar d'uns recursos que la naturalesa no solament no ofereix sinó que, a més, en nombroses ocasions, ens exigeix (treballs puntuals, necessitat de resoldre qüestions domèstiques que requereixen una dosi de força, embarassos, cura dels nadons que augmenten de pes i cal portar en braços, etc.).

Salut: control de pes, eliminació de productes tòxics o energies sobrants, cansament

Finalment, volem considerar, encara que tampoc no és l'objectiu del nostre treball, els aspectes que incideixen en benefici de la salut, defensats actualment i demostrada la seva importància tant pel que fa a qüestions bàsiques en el desenvolupament dels petits, com en el manteniment de la salut de la gent gran. Està demostrat que l'absència d'exercici físic i de dieta alimentària són uns dels elements de risc de les deu principals malalties actuals (Polaino i Lorente, 1987).

Aspectes psíquics

Quan parlem dels aspectes psíquics fem referència als elements cognitius, afectius i relacionals que incideixen en la maduresa i l'adquisició d'unes habilitats que, en la seva globalitat, possibilitaran la formació de la personalitat, com també la generació d'actituds i valors que determinaran futurs comportaments de l'individu amb ell mateix i amb els altres.

Per tant, ara analitzarem aquells aspectes en els quals, al nostre entendre, l'esport té un major pes específic.

Entre aquests elements cal destacar:

La psicomotricitat: esquema corporal i domini corporal

Encara que en l'apartat anterior ja hem fet referència al domini corporal com un dels elements que cal tenir en consideració, hi insistim ja que tot projecte i plantejament educatiu, per la gran transcendència en el procés evolutiu global de l'individu, pot i ha de plantejar-se a partir de la psicomotricitat (Lapierre i Aucouturier, 1979), tant pel que fa al domini corporal pròpiament dit, a l'estructuració espàcio-temporal (Comellas i Perpinyà, 1986) com a la mateixa personalitat (Bucher, 1979).

Per això, creiem que aquest és un tema que no hauria de tractar-se exclusivament a preescolar o als primers anys de l'escolaritat, sinó que s'ha de continuar treballant mentre dura el procés educatiu per tal que l'individu integri plenament aquest procés en la seva totalitat i arribi a l'edat adulta amb un màxim d'equilibri i maduresa.

Valors i actituds

En plantejar-nos l'educació de l'individu com un procés de comunicació mitjançant el qual es desenvolupen al màxim les possibilitats personals, s'assimila l'experiència col·lectiva i es converteix en agent actiu per al canvi (Cobe i Wakai,

1984; Coll, 1986), hem de considerar la transcendència de la transmissió d'uns valors que constituïran la base sobre la qual l'individu edificarà la seva identitat, la qual cosa el portarà a actuar amb coherència perquè respondrà a aquests valors o principis assumits lliurement, per imitació, per anàlisi i en base a les seves vivències i relacions amb els altres adults i iguals.

Aquests valors són fonamentals en tot procés de desenvolupament, de tal manera que la no adquisició d'uns no implica una situació neutra sinó que comporta l'adquisició d'altres que no podran ser antagònics amb els primers.

Així mateix cal assenyalar el gran risc que representa una educació sense valors o el comportament que cal esperar d'una persona que no tingui clars els valors que han de guiar la seva actuació; per tant, és imprescindible aprofitar totes aquelles situacions que ens brinda el període escolar amb la finalitat de procurar, d'acord amb la família, establir els valors que han de facilitar l'actuació i el procés maduratiu de l'individu.

Amb tot, no volem dir que l'esport sigui l'únic element que facilita aquest procés, sinó que l'esport també és un element que pot portar-nos a la implantació d'aquests valors i que pot considerar-se un factor privilegiat pels seus múltiples aspectes i per la gran acceptació que té entre la població infantil i juvenil, si es porta a terme de manera adequada, no com un element discriminatori (a favor solament dels que rendeixen més) sinó com a element educatiu.

S'han realitzat nombrosos estudis en aquest sentit (Cruz, 1987; Serrano Sánchez, 1989) i amb la nostra investigació volem contribuir a defensar aquest vessant educatiu de l'esport, destacant els aspectes i valors que poden estimular-se i educar-se. Volem fer referència també a les actituds perquè són un dels elements fonamentals del comportament humà

i un dels objectius de l'educació ja que les actituds porten l'individu a actuar en funció d'uns criteris.

Partint de la base que l'actitud és una tendència a respondre positivament o negativament (Morgan, 1969), cal considerar que la resposta es farà en funció de la discriminació o categorització de la situació davant la qual manifestem l'actitud, tenint present els objectius que perseguim i la coincidència o no dels nostres judicis i perjudicis.

L'educació, doncs, entre els seus objectius persegueix desvetllar unes actituds positives que tenen els seus fonaments en els valors que l'individu ha anat elaborant, en base a l'educació que se li ha ofert i que constituïran la base de la seva actuació.

Les actituds i els valors en què, al nostre entendre, l'esport pot incidir més i, per tant, poden potenciar-se mitjançant l'activitat esportiva entesa com a educació són els següents:

1. Autocontrol.

Hem vist, entre els aspectes rellevants de l'educació psicomotriu, la possibilitat d'incidir en l'autocontrol de l'individu, en el sentit de possibilitar que sigui capaç de controlar els seus moviments, la seva respiració, etc.

Ara volem, a més, fer referència a la possibilitat que l'individu sigui capaç de controlar les seves reaccions emocionals davant unes situacions que en alguns moments poden no respondre als seus interessos immediats i arribar, fins i tot, a ser frustrants pel mateix individu.

Aquesta necessitat d'autocontrol es posa en evidència, en la pràctica esportiva, en haver de sotmetre's a la disciplina del grup, en considerar el seu rol, encara que això sigui en detriment del seu protagonisme, pensant sempre en la necessitat de respondre al que s'espera d'ell.

Aquesta capacitat d'autocontrolar-se pot i ha de portar a l'individu a poder realitzar una anàlisi de les va-

Junge Tennispieler. BôRTA, Karel. Txecoslovàquia. Foto Sport

riables que, en cada moment, condicionen la situació, ponderant la seva validesa, la seva necessitat i, per tant, raonant les situacions al marge del que puguin implicar-li, procurant objectivar els fets, amb la qual cosa en lloc de fomentar el seu egocentrisme podrà arribar a ajudar-lo a ponderar la realitat i els criteris, l'afavoreixin o no (Missoum Laforesrier, 1985).

2. Voluntat.

En molts casos l'esport és una activitat que porta implícita una situació que requereix un gran esforç, la renúncia a algunes comoditats i, fins i tot, la necessitat de realitzar una tasca que pot no ser acceptada amb gust, pot no presentar uns resultats palpables i, fins i tot, no oferir unes satisfaccions immediates.

El fet de realitzar l'activitat esportiva, en aquest cas pot enfortir, doncs, aquest component fonamental de la personalitat.

3. Disciplina.

L'esportista està sotmès a les directrius del tècnic, en el cas de l'esport de competició, i de l'educador,

en el nostre cas, que actua com a tècnic perseguint no solament l'aglutinació de l'equip sinó també la potenciació de cadascun dels seus membres en benefici propi i del grup.

En aquest sentit, l'adult, com a representant de les normes i de la dinàmica, exerceix una autoritat sobre tots els membres i decideix la conveniència de les estratègies, les actuacions individuals i les grupals. Això implica l'acceptació de la seva autoritat per cadascun dels elements del grup.

4. Superació.

El fet que cada individu, siguin quines siguin les seves aptituds i nivell de desenvolupament d'aquestes, compregui que li cal superar-se, facilita una actitud d'esforç imprescindible tant per al seu desenvolupament i maduresa personal com per al funcionament grupal.

En aquest sentit estem potenciant una actitud no de comparació amb els altres, (ja que els més ben dotats sempre estarien per damunt dels altres i no haurien de millorar i els poc dotats estarien sempre per

sota i no els caldria treballar perquè mai no es podrien igualar als millors) sinó que es busca una actitud de superació que porta a l'individu a voler lluitar per ser millor cada dia, a treballar per aportar alguna cosa més a la marxa de l'equip i a trobar satisfacció en aquest progrés personal.

Relació

Quan fem referència a la relació que s'estableix en les etapes escolars, s'insisteix en la relació amb els iguals com a base d'aprenentatge social i com a element determinant de la personalitat i la maduresa de cada individu.

Per això, considerem que és important aprofitar tot tipus d'activitat que, més que crear rivalitats o potenciar agressivitat o egocentrisme, possibiliti l'adquisició d'unes pautes de conducta i relació positives encaminades a la cooperació, a l'amistat i a la prosocialitat (Roche, 1987), perquè és evident que l'esport de competició no és l'únic model esportiu, especialment durant l'edat escolar (García Ferrando, 1986).

En aquest sentit, doncs, dins l'àmbit de la relació fem referència als elements que determinen una forma de comunicació positiva, en els quals l'esport pot participar de forma clara (Missoum, 1979).

Entre aquests destaquem els següents:

1. Participació.

Un dels elements que, amb l'educació, s'han d'aconseguir és que l'individu compregui que, si bé en néixer era el centre de l'univers, aquest centre no té raó de ser a mesura que es va avançant en la maduresa ja que una persona egocèntrica no podrà ser mai una persona objectiva i equilibrada.

Per això cal que s'utilitzin tots els recursos que l'educació ofereix, per facilitar que l'individu surti del seu egocentrisme i l'esport ben plantejat,

indubtablement, ofereix aquesta possibilitat.

En el moment en què s'estableix una dinàmica grupal no és possible que es donin prioritats als individus donat que això aniria en detriment del grup. Per tant, és indispensable que els individus compreguin la necessitat de la seva participació però no pas del seu "vedettisme" ja que cadascú ha de rendir segons les seves aptituds, possibilitats i per les mancances del grup, respectant els altres. Per tot això, el nen ha de comprendre que ha de participar sense buscar ser el centre i l'estrella del grup i, alhora, sense marginar ningú.

2. Sociabilitat.

Entenem per sociabilitat l'expansió positiva que té l'individu respecte als que l'envolten, no establint unes pautes comparatives de prepotència o de superioritat sinó més aviat de cooperació, d'acceptació de les característiques de l'altre sense que les diferències d'altre impliquin una actitud de rebuig, marginació o agressivitat.

Davant una sociabilitat positiva l'individu en un moment determinat pot no relacionar-se amb tots els elements del grup, però no manifestarà una actitud o comportament negatiu. Les pautes que poden fomentar la sociabilitat estaran basades en la cooperació, comprensió i valoració positiva de la diversitat. En aquest sentit, s'acceptarà l'individu en un moment determinat, es podrà no comptar amb ell, però no per rebuig sinó per estratègia, tenint en compte el rendiment del grup.

3. Sòcio-empatia.

Quan parlem de sòcio-empatia fem referència a la relació que s'estableix entre els membres d'un grup basada en la comunicació més profunda, l'empatia (Rogers, 1981), que possibilita l'equilibri entre els membres del grup.

Aquesta relació va més enllà de la

simple dinàmica grupal i permet establir diferents nivells de comunicació entre els membres d'un grup.

Partint d'aquestes consideracions i en base a la possible desorientació existent entre els adults encarregats directament o indirectament de l'orientació i educació dels joves, creiem que és necessari trobar uns elements bàsics que permetin no deixar sense una intervenció educativa clara el sector de la població en plena etapa educativa i davant una societat que ofereix molts recursos en les primeres edats i que posteriorment no sistematitza la seva intervenció, amb la qual cosa es corre el risc, per un costat, de perdre moltes possibilitats i, de l'altra, de no aconseguir el grau de maduresa que era d'esperar tenint presents els potencials individuals de la població.

Per això no podem parlar de falta de motivació del jove, de crisi social dels valors, de falta d'exigència, d'interès pels resultats immediats, com característiques de la joventut actual si no els eduquem, donat que aquestes actituds seran fruit d'un buit educatiu i no pas de les característiques de la població.

A partir d'aquestes reflexions i en base a aquestes consideracions teòriques, veient els resultats d'investigacions que s'han fet amb mostres de població juvenil, comparant les diferents actituds entre els esportistes i els no esportistes (Missoum i Laforestrier, 1986) hem volgut fer la següent investigació amb la finalitat de constatar els resultats al nostre país i poder oferir, en base a aquests, una possible normativa que permeti continuar l'educació dels nostres joves mitjançant l'esport com a element inicialment motivador.

Plantejament de la investigació

En base al nostre treball professional, relacionat amb l'orientació educativa, hem plantejat la següent investigació

amb la finalitat de poder valorar les dades que ens ofereix la realitat i de disposar d'uns elements objectius per fomentar la intervenció educativa.

Metodologia de la investigació

Mostra

La mostra que ha constituït la població de la nostra investigació està formada per alumnes de sisè d'EGB fins a alumnes de COU.

El fet d'haver seleccionat la població amb alumnes solament de segona etapa obeeix al fet que considerem que si bé molts alumnes practiquen un esport fins i tot en edats molt per sota dels onze anys, es considera majoritàriament més com una activitat complementària de joc i divertiment que de formació en el sentit ampli de la paraula, de tal manera que les hipòtesis que formulàvem quedaven desvirtuades.

La distribució de la població segons

les escoles, sexes i cursos és la que s'especifica als gràfics 1, 2 i 3.

Com es pot observar es disposa de menys subjectes d'EGB que de BUP si bé hi ha un equilibri entre sexes i blocs de cursos.

Hi ha un domini de població de l'escola concertada i una proporcionalitat respecte al cens de les poblacions que han participat.

Instruments

S'han seleccionat tres tipus d'instruments per aportar les dades que es van considerar més rellevants per poder realitzar la investigació:

1. Sociograma.

Prova clàssica per determinar el tipus de relació existent entre els membres del grup.

Les preguntes efectuades permetien el nombre d'eleccions o rebutjos que

l'alumne desitgés i, si bé eren totes computades, solament les sis primeres eren considerades nominalment, i les altres servien per establir els índexs d'expansivitat, tant si era negativa o positiva.

Les dades considerades significatives entre totes les que ens proporcionava l'instrument van ser les següents:

E.E.: eleccions que va fer el subjecte.

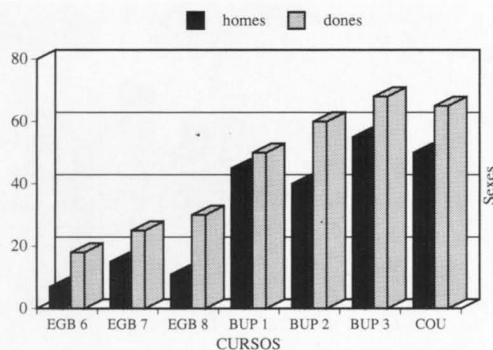
R.E.: rebutjos que el subjecte va fer.

E.R.: eleccions que va rebre el subjecte del grup.

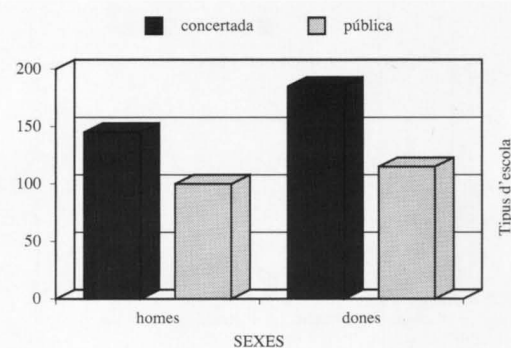
R.R.: rebutjos que el subjecte va rebre del grup.

Iav.: índex d'autovaloració, indica el percentatge d'eleccions rebudes sobre les suposades.

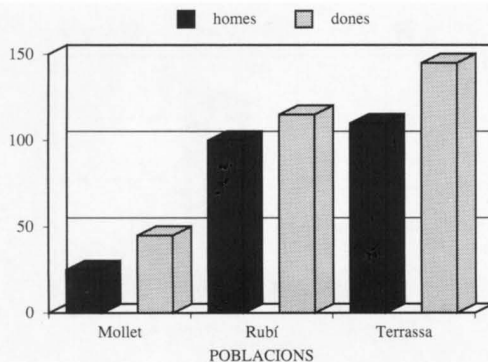
I.S.: índex de sòcio-empatia, indica el percentatge d'eleccions encertades sobre les suposades.

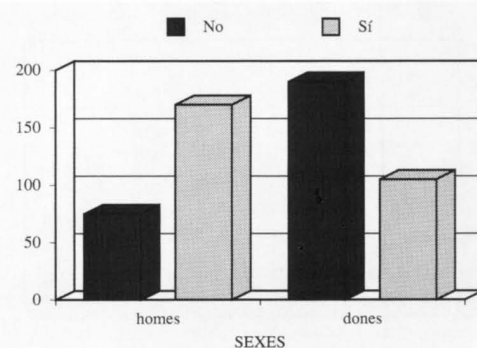
Gràfic 1. Distribució de la població per cursos i sexes

Gràfic 2. Distribució de la població per sexes i tipus d'escola

Gràfic 3. Distribució de la població per poblacions

Gràfic 4. Distribució de la població segons l'activitat esportiva, per sexes

2. Dades d'identificació personal.

Mitjançant un qüestionari en el qual es demanava informació sobre activitats extraescolars de rendiment acadèmic dels dos cursos anteriorment realitzats, i les dades familiars.

3. Qüestionari d'opinió sobre l'esport.

En aquest qüestionari l'individu donava la seva opinió sobre tres blocs d'informació de l'activitat esportiva.

Veient els elements o valors educatius que es derivaven del que considerem que és l'educació a través de l'esport vam voler, a partir de l'anàlisi de les dades, tractar de descobrir possibles relacions i incidències entre les opinions i els comportaments dels alumnes en l'etapa de l'adolescència (12-18 anys) diferenciant els esportistes dels no esportistes pel fet

que el tema que es tracta, l'esport, és un aspecte que en l'actualitat està en plena eufòria.

La població sobre la que hem fet aquesta investigació es distribueix, en relació amb l'activitat esportiva, segons es pot apreciar als gràfics 4, 5, 6 i 7.

En primer lloc destaca l'elevat nombre de no esportistes (tinguem present l'edat), dels quals la majoria són noies.

Dels esports practicats, entre els nois tenen més acceptació els grupals i entre les noies, els individuals.

Finalment, la distribució de la pràctica esportiva i tipus d'esport en relació amb el curs escolar és equilibrada.

Tractament de les dades

Les anàlisis que hem realitzat a partir de les dades i d'acord amb el que

hem plantejat en l'apartat teòric són *l'anàlisi de la sociabilitat i l'esport: comportaments de relació i valoracions, i l'anàlisi de les opinions de la població sobre els valors de l'esport: valors físics, psíquics i tècnics.*

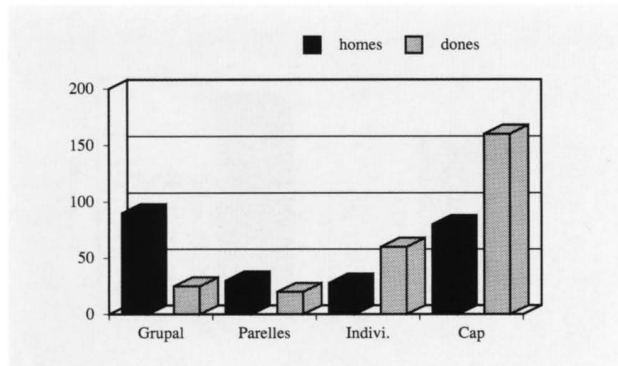
Anàlisi de la sociabilitat i l'esport

Comportaments

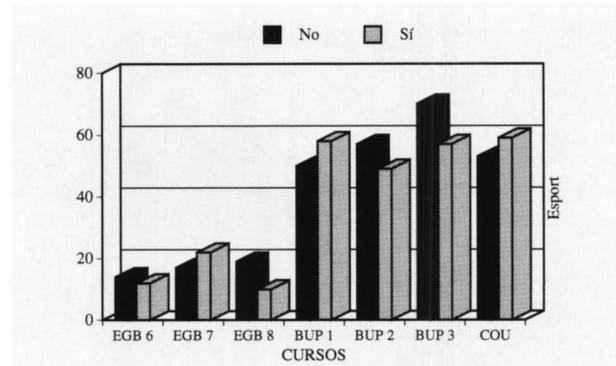
1. Eleccions emeses i rebudes per esportistes i no esportistes.

Hi ha una marcada tendència en tota la població a emetre poques eleccions, per la qual cosa un elevat percentatge es relaciona d'una forma restringida (gràfic 8).

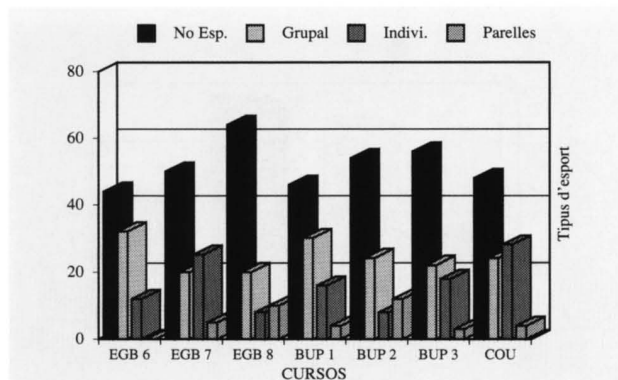
Pocs subjectes emeten un nivell mitjà d'eleccions i menys els que n'emeten moltes; per tant, s'aprecia que entre la població general són pocs els que tenen un cercle d'amistats ampli.

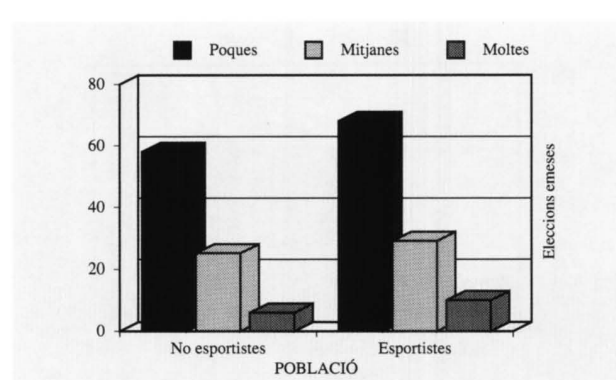
Gràfic 5. Distribució de la població segons tipus d'esport, per sexes

Gràfic 6. Distribució de la població per cursos i esport

Gràfic 7. Percentatge de població esportiva per cursos i tipus d'esport

Gràfic 8. Percentatge de sociabilitat de la població

Entre els esportistes (gràfic 9) hi ha una major emissió d'eleccions en els practicants d'esports individuals i menor expansivitat en els grupals.

Pel que fa a les eleccions rebudes (gràfic 10) hi ha una certa diferència a favor dels esportistes, malgrat no ser remarcable.

Entre els esportistes (gràfic 11) no

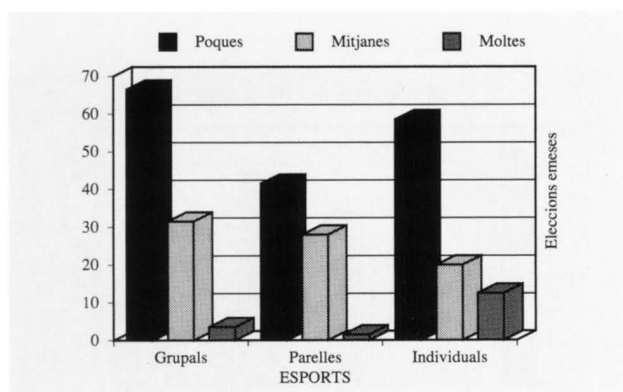
s'aprecien diferències, tenint en compte el tipus d'esport practicat.

2. Rebutjos emesos i rebuts per esportistes i no esportistes.

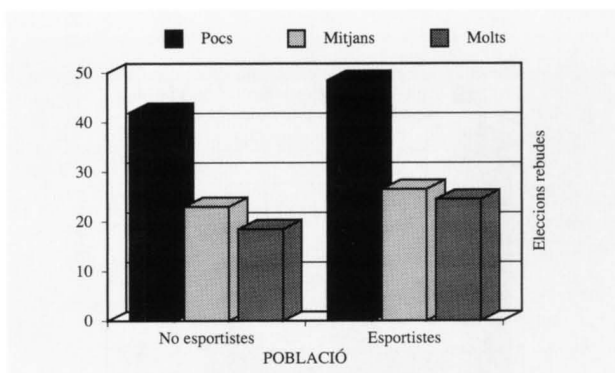
No s'aprecien diferències entre la població d'esportistes i no esportistes (gràfic 12) i destaca la poca emissió de rebutjos.

Hi ha un nivell més alt d'emissió de rebutjos entre els practicants d'esport per parelles, encara que no és gaire elevat (gràfic 13).

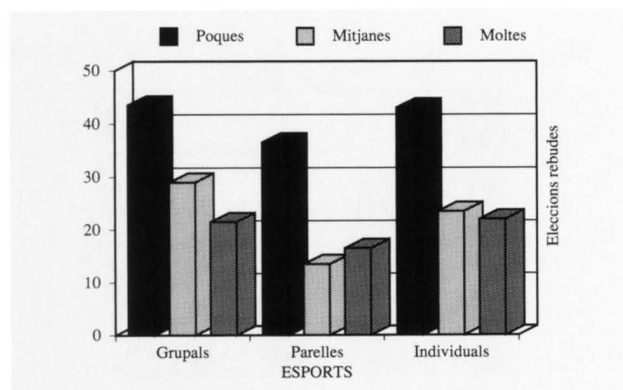
Pel que fa als rebutjos rebuts hi ha una certa diferència a favor dels esportistes, els quals reben menys rebutjos que els no esportistes (gràfic 14).

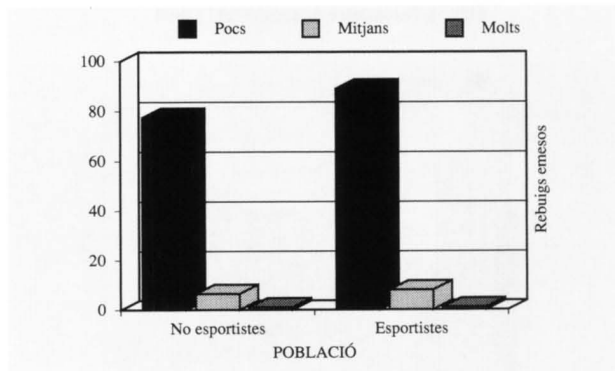
Gràfic 9. Percentatge de sociabilitat relacionat amb l'esport

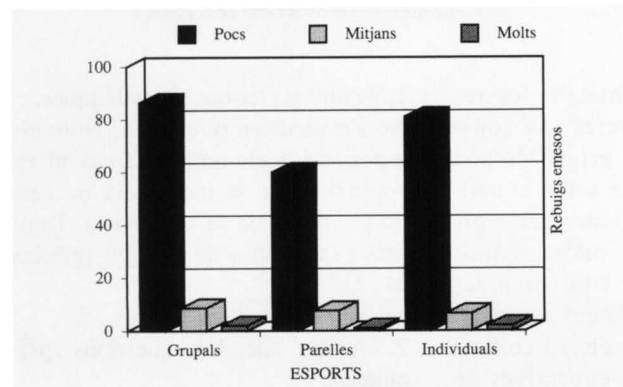
Gràfic 10. Percentatge de sociabilitat de la població

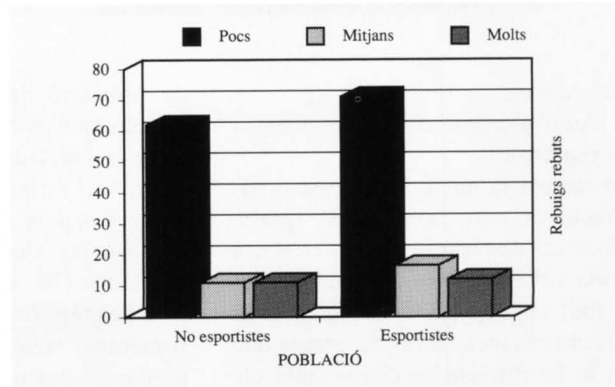
Gràfic 11. Percentatge de sociabilitat i esport

Gràfic 12. Percentatge de sociabilitat de la població

Gràfic 13. Percentatge de sociabilitat i esport

Gràfic 14. Percentatge de sociabilitat de la població

Els esportistes que reben menor quantitat de rebutjos són els que practiquen esports grupals i els que més rebutjos reben són els que practiquen esports individuals (gràfic 15).

En cap cas, però, no es pot concloure que hi hagi establertes unes relacions positives o negatives intenses ni que hi hagi diferències molt clares entre els no esportistes, esportistes o tipus d'esport.

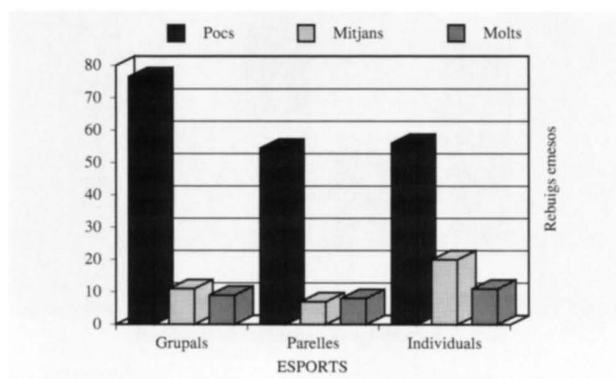
2. Sòcio-empatia de la població esportista i no esportista.

Es manifesta una major consciència entre els no esportistes (gràfic 18) pel que fa al seu judici sobre el comportament dels altres respecte d'ell, i són els practicants d'esports per parelles els que valoren la situació més positivament (gràfic 19).

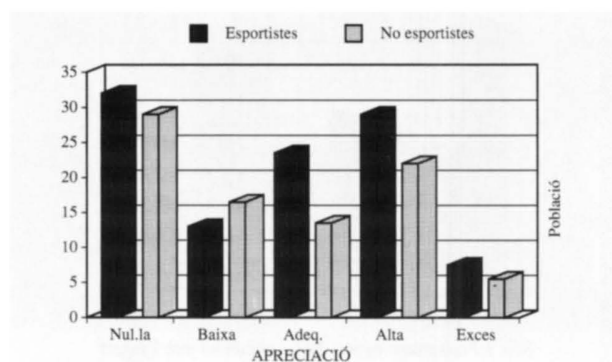
En cap cas hi ha un judici adient i pel que sembla, en tots els grups

Anàlisi de les opinions de la població sobre els valors de l'esport

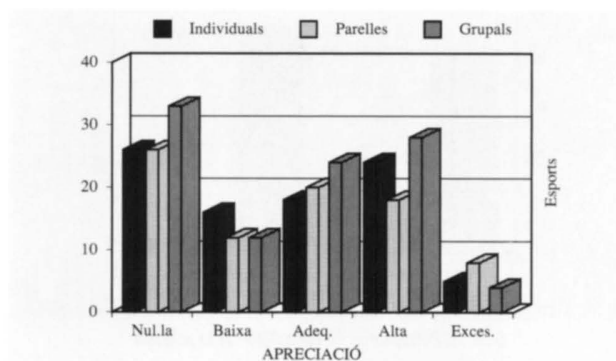
En entrar a analitzar les opinions sobre l'activitat esportiva, hem considerat interessant mostrar la distribució de la població respecte tant de la seva pràctica com del fet d'estar federat, ja que pot ser un element a tenir en compte donat que entre els esportistes la meitat no estan federats (gràfic 20).

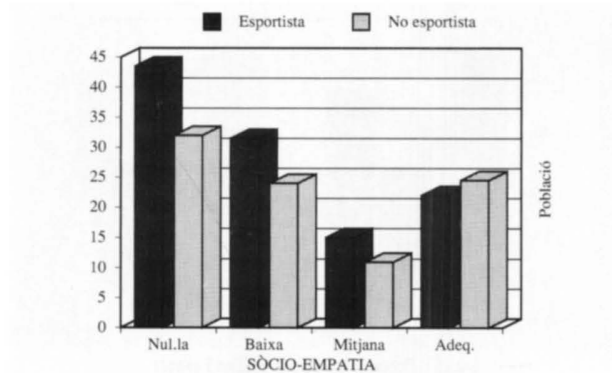
Gràfic 15. Percentatge de sociabilitat i esport

Gràfic 16. Percentatge de sociabilitat de la població. Autovaloració

Gràfic 17. Percentatge de sociabilitat i esport. Autovaloració

Gràfic 18. Percentatge de sociabilitat de la població

Valoracions

1. Autovaloració entre esportistes i no esportistes.

Destaquen la nul·la i l'excessiva valoració en tota la població (gràfic 16), i cal destacar que quan es tracta d'una valoració més ajustada (adient o alta) els esportistes semblen tenir uns criteris més encertats, encara que no hi ha diferències clares entre els diversos tipus d'esport (gràfic 17).

de població de la mostra les relacions són poc estretes i la consciència individual i grupal és poc clara. Cal reflexionar sobre el concepte d'esport que poden tenir els adolescents (joc de pilota, temps de dedicació, etc.), com es practica l'esport (si realment no estan fomentant rivalitats, etc.) i com es potencien les pautes educatives de sociabilitat.

1. Anàlisi de les qüestions físiques.

No s'evidencien diferències entre els esportistes i els no esportistes ni en l'opinió sobre la incidència de l'esport a favor de la resistència, l'agilitat i la millora de la salut (gràfics 21, 22 i 23).

2. Anàlisi de les qüestions psíquiques.

Si bé les opinions de tota la població

continuen sent favorables respecte de la incidència de l'esport sobre la superació, voluntat, coneixement d'un mateix i millora de la relació, les valoracions no són tan unànimes i són marcadament més favorables les valoracions dels esportistes (gràfics 24, 25, 26 i 27).

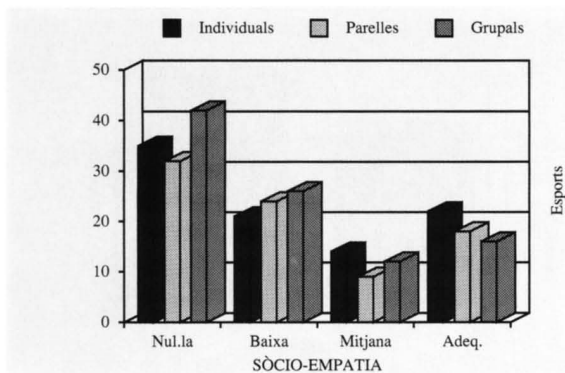
3. Anàlisi de les qüestions tècniques. Abans de passar a analitzar les qües-

tions tècniques, com que són específiques i complexes considerem útil, novament, mostrar la distribució de la població esportista federada i no federada, per creure que les opinions sobre els beneficis de la federació poden ser més ajustades si són emeses per aquells que hi pertanyen (gràfic 28).

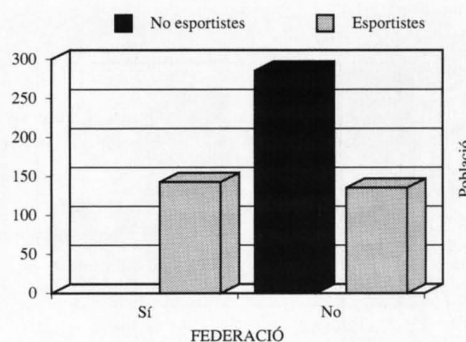
En tots els casos les opinions són positives respecte als beneficis tècnics:

preparació física, tècnica esportiva, rendiment esportiu, rendiment de l'equip, de la pràctica de l'esport en el marc federatiu.

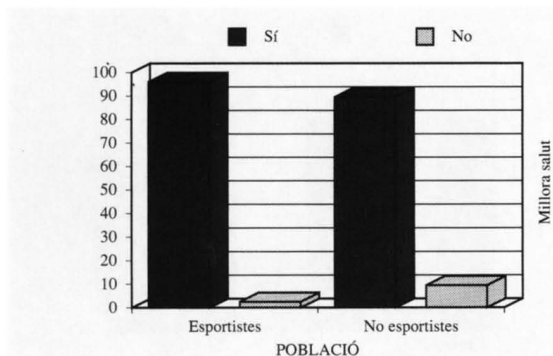
També en tots els casos les opinions dels federats són clarament superiors tant pel que fa a la dels esportistes no federats com a la dels no esportistes, i no hi ha una diferència clara entre aquests dos últims grups de població (gràfics 29, 30, 31 i 32).

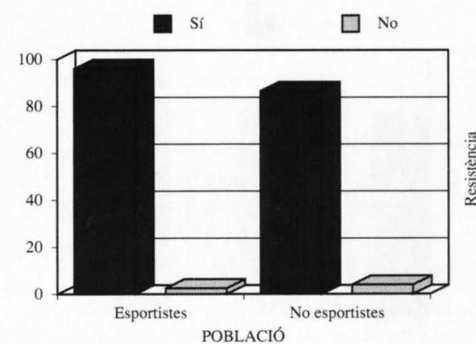
Gràfic 19. Percentatge de sociabilitat i esport

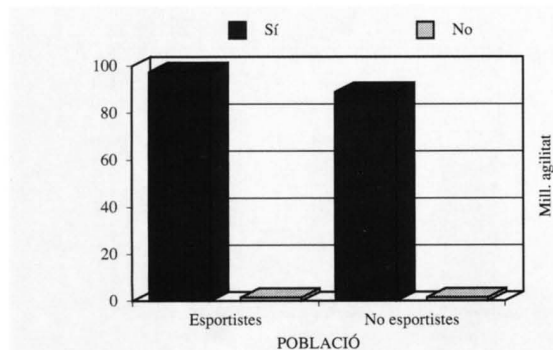
Gràfic 20. Distribució de la població

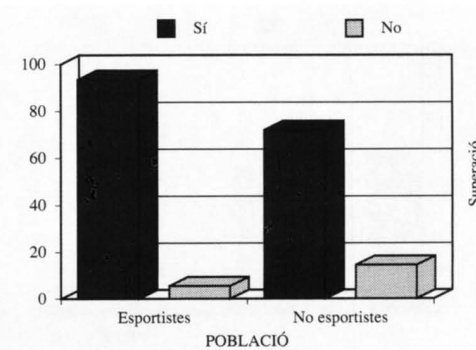
Gràfic 21. Opinió sobre l'esport referent a qüestions físiques

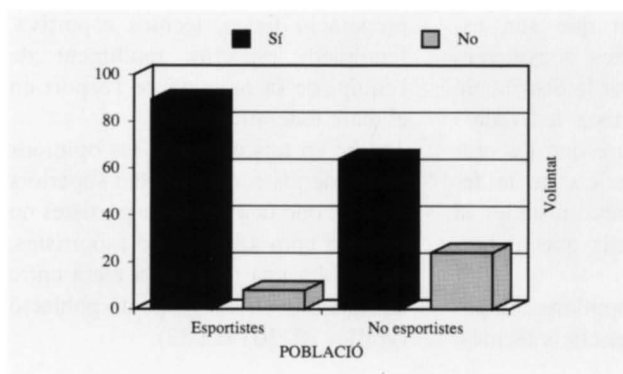
Gràfic 22. Opinió sobre l'esport referent a qüestions físiques

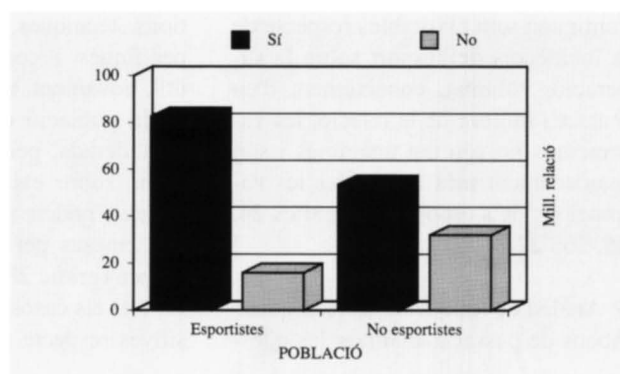
Gràfic 23. Opinió sobre l'esport referent a qüestions físiques

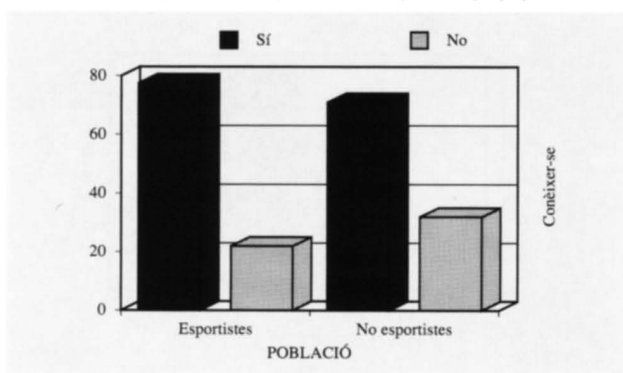
Gràfic 24. Opinió sobre l'esport referent a qüestions físiques

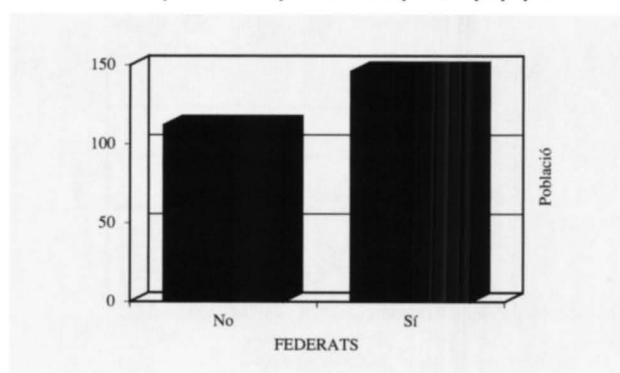
Gràfic 25. Opinió sobre l'esport referent a qüestions psíquiques

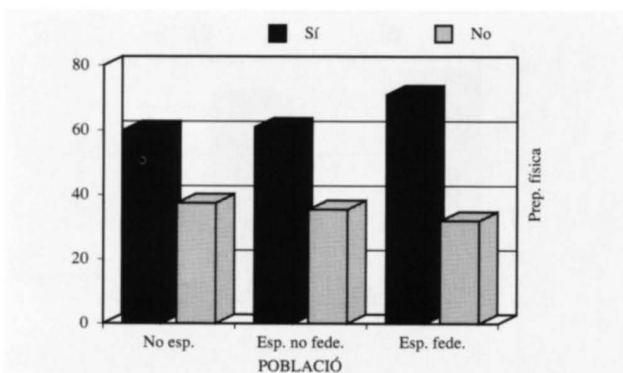
Gràfic 26. Opinió sobre l'esport referent a qüestions psíquiques

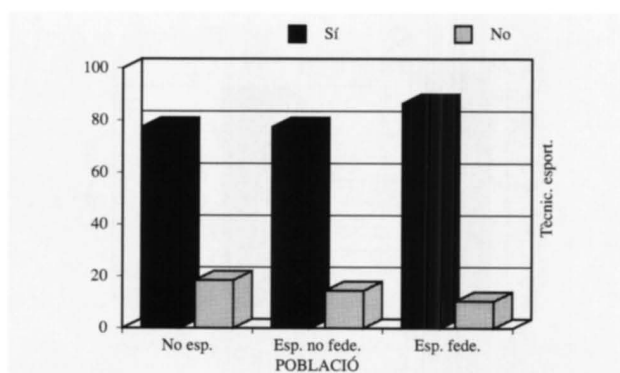
Gràfic 27. Opinió sobre l'esport referent a qüestions psíquiques

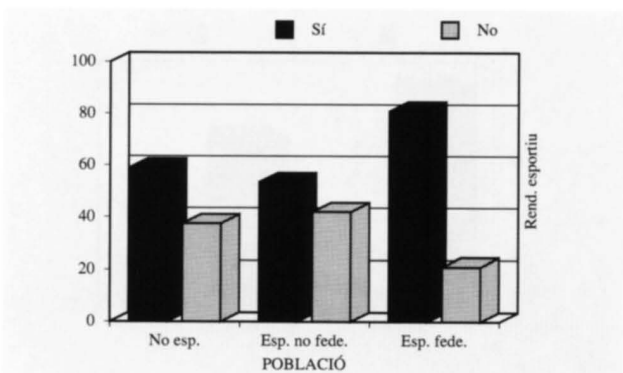
Gràfic 28. Percentatge d'esportistes federats

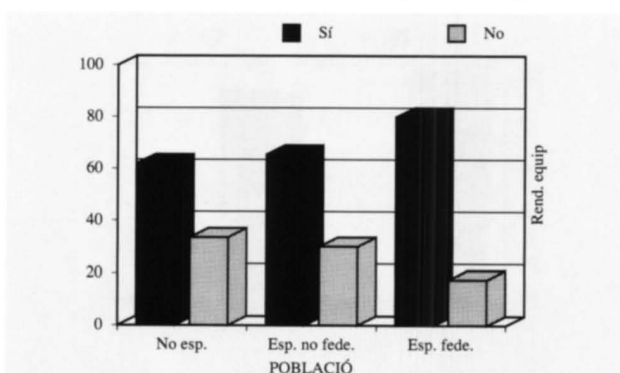
Gràfic 29. Opinió sobre l'esport referent a qüestions tècniques

Gràfic 30. Opinió sobre l'esport referent a qüestions tècniques

Gràfic 31. Opinió sobre l'esport referent a qüestions tècniques

Gràfic 32. Opinió sobre l'esport referent a qüestions tècniques

Conclusions

Per totes les dades que hem presentat creiem que podem treure les conclusions següents amb la finalitat d'oferir uns recursos per a la possible millora de la intervenció educativa:

1. Contrasta, tenint present la diferència entre el que es diu i el que es fa, l'opinió positiva que mereix, per a tota la població, la pràctica de l'esport. Podria ser aprofitada com a manifestació d'una actitud positiva que cal canalitzar cap a una intervenció educativa mitjançant la pràctica esportiva.
2. Cal insistir en el fet que molts dels que diuen que practiquen esport realitzen més aviat alguna activitat lúdico-esportiva, per això no estan federats i poden no rebre els beneficis que aquesta activitat realitzada sistemàticament els oferia.
3. Hauria de considerar-se des del marc de l'educació regulada la importància de la pràctica esportiva per a tota la població (percentatge baix de noies que en fan).
4. Caldria afavorir la pràctica de diferents tipus d'esport (individual, grupal, parelles) amb el propòsit d'aconseguir els diferents beneficis que comporta cadascun d'ells, evitant que pautes educatives poc clares (modes, opinió social, educació de rols, etc.) determinin el tipus d'esport a escollir.
5. Cal analitzar profundament la possible incidència de l'esport en el procés de sociabilitat dels nostres joves, amb la finalitat d'evitar efectes contraris als desitjables (rivalitats, agressivitat) buscant el guany d'aquells aspectes positius que beneficien l'educació en general (cooperació, companyonia, eixamplament del cercle d'amistats, etc.).
6. També cal ressaltar l'opinió positiva de tota la població sobre els beneficis que comporta l'esport referents als aspectes psíquics de la persona: voluntat, esforç, autocontrol, i tenir present que hi ha una certa valoració negativa de la societat respecte de la possessió d'aquests valors per una part important de la joventut actual, caldria aprofitar l'esport com a mitjà per potenciar-los.

BIBLIOGRAFIA

- BETTELHEIM, B. *La fortaleza vacía*, Laia, Barcelona, 1972.
- BUCHER, H., *Estudio de la personalidad del niño a través de la exploración psicomotriz*, Toray-Masson, Barcelona, 1976.
- COBEWAKAI (1984)
- COLL, C., *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1986.
- COMELLAS, M.J.; PERPINYÀ, A., *La psicomotricitat en preescolar*, CEAC, Barcelona 1986.
- CRUZ, J., "Aportacions a la iniciació esportiva", *Apunts d'Educació Física*, núm. 9, p. 10-18, 1987.
- DAVIS, F., *La comunicación no verbal*, Alianza Editorial, Madrid, 1976.
- DOMÉNECH, E.; POLAINO, A. *La depresión infantil*, Spax, Barcelona, 1990.
- FAST, J., *El lenguaje del cuerpo*, Kairos, Barcelona, 1977.
- GARCÍA FERRANDO, M., "Un únic model: l'esport de competició", *Apunts d'Educació Física*, núm. 3, p. 9-14, 1986.
- LAPIERRE, A.; AUCOUNTURIER, *Los contrastes*, Científico-médica, Barcelona, 1977.
- MISSOUM, G.; LAFORESTRIE, R., "Psychologie du sport", *Bulletin de Psychologie*, núm. 364, p. 347-357; "L'image du soi du sportif", *Bulletin de Psychologie*, núm. 372, p. 909-917.
- MISSOUM, G., *Psycho-pédagogie des activités du corps*, Vigot, París, 1979.
- MORGAN, A., *Introducción a la psicología*, Aguilar, Madrid 1969.
- POLAINO, A., *Educación para la salud*, Herder, Barcelona 1987.
- ROCHE, R., *La prosocialitat a Catalunya*, Premi Serra i Moret, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1987.
- SPIZ, R. *El primer año de vida del niño*, Aguilar, Madrid 1972.